

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

National Library
of Sweden

GÖTEBORG.
D. F. BONNIER 1860.

BESKRIFNING

ÖFVER

ASPHALT

TAK- OCH FÖRHYDNINGSGILT

Försäljes till billiga priser

genom

EUGEN JACOBI.

GÖTEBORG,

SKEPPSBRON No 1.

GÖTEBORG.

D. F. BONNIER 1860.

D. ANDERSON & SON,
TAK-FILT-FABRIK I BELFAST I IRLAND
OCH
LONDON, N:o 23 & 23½ BILLITER STREET.

TILLVERKAR
PATENTERAD OCH FÖRBÄTTRAD
ASPHALT TAK-FILT,
Ett lätt, snyggt, billigt och varaktigt ämne för taktäckning.

FÖRBÄTTRAD & PATENTERAD
HARTZDRÄNKT (BITUMINIÖS) VATTEN-
TÄT-FILT,
FRI FRÅN OBEHAGLIG LUKT,
passande till beklädnad af fuktiga väggar, att lägga under mattor etc. etc.

FÖRBÄTTRAD
ICKE AFLEDANDE HÅR-FILT,
till beklädnad af ångpannor, cylindrar, rör etc., åstadkommande en
kolbesparing af 25 procent.

FÖRBÄTTRAD OCH PATENTERAD
FÖRHYDNINGSG-FILT,
för kopprade eller träförhyda fartyg.

Profver och alla nödiga underrättelser meddelas gratis af D.
ANDERSON & SON, adress Lagan Felt Works, Belfast, Ireland,
eller London enl. ofvannämnde adress; samt äfvenledes genom
dess Agent för Sverige,

Eugen Jacobi,
Göteborg, Skeppsbron N:o 1.

(Utdrag ur "Belfast Mercury" af 15 Sept. 1856).

Ny patenterad uppfinning för tillverkning af filt. — I Lördags hade vi nöjet taga kännedom om en förbättring i machineriet för tillverkning af filt, hvarpå vår företagsamme stadsbo, Herr DAVID ANDERSON, egare till filt-fabriken vid Lagan, uttagit patent. Hittills har aparaten hvarmed filten tillverkades varit både besvärlig och kostsam, såväl hvad beträffar tillverkningskostnaden som arbetsstyrkan för att sköta densamma. Hr ANDERSON har nu, efter att hafva fästat sin uppmärksamhet just vid dessa omständigheter och med hänsyn till att undvika detta onda, lyckats konstruera en machin, hvarigenom tillverkningskostnaden betydligt minskats. Som Herr ANDERSON har fått patent på sin uppfinning, hysa vi intet tvifvel att den skall visa sig lika fördelaktig för honom i pecuniert hänseende, som den hedrar hans uppfinningsförmåga.

Herrar D. ANDERSON & SON hafva lefvererat, enl. contract med engelska regeringen, **800,000 kvadrat-fot** tak-filt till betäckning af taken i engelska lägret vid Kildare i Irland; likaledes under loppet af år 1855 **130,000 kvadrat-fot** för andra engelska regeringens behof, och utomdess stora quantiteter förhydnings- och andra filt-sorter för engelska flottans behof.

Vid utförandet af dessa order hafva deras tillverkning tillvunnit sig allmän belåtenhet.

År 1855 försågo D. ANDERSON & SON turkiska regeringen med **800,000 kvadrat-fot takfilt**, till betäckning af diverse byggnader för turkiska arméens behof.

D. ANDERSON & SON,

TILLVERKA FÖRBÄTTRAD OCH PATENTERAD

ASPHALT TAK-FILT.

Detta filtslag utgör ett billigt, varaktigt och lätt ämne för taktäckning, alldenstund endast halfva styrkan är behöflig för underlägget mot hvad som erfordras för skiffer eller tegel, och tillfölje såväl af dess lätthet och användbarhet, kan densamma påspikas af hvilken arbetare som helst.

Kostnaden utgör ej mer än $\frac{1}{4}$ mot skiffer och är mycket billigare än tegel-täckning, och bildar i sjelfva verket ett mycket tätare tak.

Det har också befunnits vara ett billigt och varaktigt underlägg för skiffer eller tegeltak, äfvensom under zink- eller blytäckning, och under golfven i akt och mening att skydda taken derunder för fukt och väta och på samma gång hindra ljudet tränga igenom.

Den har mycket blifvit begagnad till stora tak, såsom kyrkor, publika byggnader, äfvensom till boningshus, verandor och sommarboningar.

Den är fullkomligt vattentät.

Den modererar temperaturen genom att motverka sommarhettan och vinterkölden.

Den borttager ljudet af regn eller hagel och förhindrar condensering af fuktigheten.

För Landtbrukaren utgör den ett billigt och varaktigt taktäckningsämne för ladugårdar, stallar etc. etc.

Den är ovärderlig såsom underlägg i sädesmagaziner, lador etc., alldenstund råttor eller andra skadedjur eller insekter ej röra densamma.

Den är ett fullkomligt skydd mot frost, och är tillfölje deraf särdeles användbar för betäckning af växthus och drifbänkar.

Detta slags filt spricker icke sönder tillfölje af temperaturförändringar, och varande icke afledande motstår den lika lätt sommarens hetta som vintrens köld.

Den är användbar i hvarje klimat.

Den är lätt transporterad, tar icke skada genom transporten och är lätt applicerad, äfven af ovanda händer.

Den är upplagd i rullar, liksom segelduk, 32 tum breda, 25 yard långa, innehållande 205 svenska qvadratfot och väger omkring 84 ℓ . engelskt pr rulle.

Den är således helt bekväm för transport till det inre af landet, efter att hafva anländt till den hamn, hvartill den blifvit aflastad; och då tillfölje af dess lätthet endast hälften starkt underlägg behöfves mot hvad som erfordras för tegel eller skiffer, så är ensamt den besparing som häraf uppstår ganska betydlig, och i många fall torde transportkostnaden för annan slags taktäckning uppgå till en större summa än den verkliga kostnaden för materialerna till ett tak täckt med D. ANDERSON & SONS filt.

Den är äfven användbar att nyttja under skiffer, tegelpannor eller jern, emedan sålunda använd i varma klimat, neutraliserar den solvärmen och åstadkommer en sval temperatur under taket. I de kallare klimaten motarbetar den på samma sätt kölden och åstadkommer en temperatur af behaglig värme.

D. ANDERSON & SON tillverka denna förbättrade och patenterade filt af de bästa och värderika ämnen. Väl arbetad med de mest kompletta machinerier, nyligen, utan afseende på kostnaden, uppsatta, är det deras mening att endast lemna den bästa artikel, som kan tillverkas.

Den är upplagd i rullar af 32 tums bredd och innehållande 25 yards.

Pris.

Order pr posto eller genom vår agent blifva prompt utförda, alldenstund vi alltid hafva ett stort lager inne. Nödiga instruktioner för användandet af filten åtfölja alltid densamma.

Föreskrifter för användandet af Patenterad

ASPHALT TAK-FILT

till boningshus eller andra permanenta byggnader.

När filten skall brukas för betäckande af taket på ett boningshus eller annan permanent byggnad kunna läkterna vara $3 \times 1 \frac{1}{4}$ t:s och placerade med 1 fots mellanrum och täckta med $\frac{3}{8}$ t:s bräder. En sluttning af 2 à 3 tum på foten är tillräcklig.

Filten kan läggas från gafvel till gafvel, tvärs öfver takåsen från den ena sidan till den andra. Det är nödvändigt att den sträcket jemnt och väl, den ena kanten måste ligga minst en tum öfver den andra och spikas med $1 \frac{1}{2}$ tums mellanrum mellan hvarje spik (helst galvaniserad spik). Hela taket (sedan filten blifvit spikad), öfverstrykes med en blandning af c:a $3 \frac{1}{4}$

kannor koltjära och 6 skålp. släckt kalk, väl ihopkokade och omrörda under kokningen och påstrykes under det att den ännu är varm med en vanlig tjärborste, och under det denna massa ännu är mjuk strös någon grof sand deröfver. Denna öfverstrykning måste förnyas hvarje fjerde eller femte år. Takrännorna göras af dubbel filt, sammanklistrade medelst den kokade blandningen. Det är högst nödvändigt att afvakta en torr och vacker dag, äfvensom att filten är fullkomligt torr innan taket öfverstrykes. För att täcka temporära byggnader och uthus kan man begagna filten, utan brädunderlägg, på läkter af icke öfver $3 \times 1 \frac{1}{4}$ t:s och placerade på ett afstånd af 30 tum från hvarandra; i så fall måste man, för att filten ej skall ligga ojemnt, hafva en mindre läckta omkring 2×1 t:s mellan hvarje större sådan. Filten måste då läggas tvärs öfver ryggåsen från den ena sidan till den andra, med ena kanten öfverskjutande den andra fullt en tum och spikas i öfverskjutningen i midten af den grofva läktan.

När filten användes på detta sätt, är bäst att taket har en sluttning af c:a 6 tum på foten.

Under intet fall får underlägget öfverstrykas med någon slags tjära eller annan blandning, emedan då filten måste läggas jemnt öfver bräderna, den ovilkorligen, genom att vara fastlimmad vid desamma, måste lida af brädernas utvidgning eller sammandragning. Erfarenheten har deremot visat, att om filten lägges på sjelfva brädan utan någon slags smörjning under, den ej i ringaste mån skadas af trädets utvidgning eller sammandragning.

När filten rullas upp, så bör den det verkställer, ifall den befines klibbig eller sammanhängande, varsamt och tålmodigt skilja den åt med en knif, smord med fett. Om filten, tillfölje af köld eller tillfölje af att hafva legat hoprullad, befines vara styf eller hopklibbad, bör den någon kort tid, men ej för länge, läggas framför elden (ej för nära) och der isärullas.

Begagnas oljefärg istället för tjärblandning till öfverstrykning af filten, som t. ex. för sommarboningar, verandor etc., så måste färgen vara mycket tjock.

Förbättrad patenterad

HARTZDRÄNK (bituminiös) VATTENTÄT FILT.

Detta slags filt är alldeles fri från all obehaglig lukt och alldenstund den till sina egenskaper är icke afledande och otillgänglig för väta eller fukt, är den ett preservatif för mattor etc.

Genom att lägga den under mattor, borttager den fukt, afhåller mal, underhåller en regulier temperatur i rummet och döfvar ljudet mot golfvet.

Den är äfvenledes ett godt skyddsmedel för tapeter mot fukt.

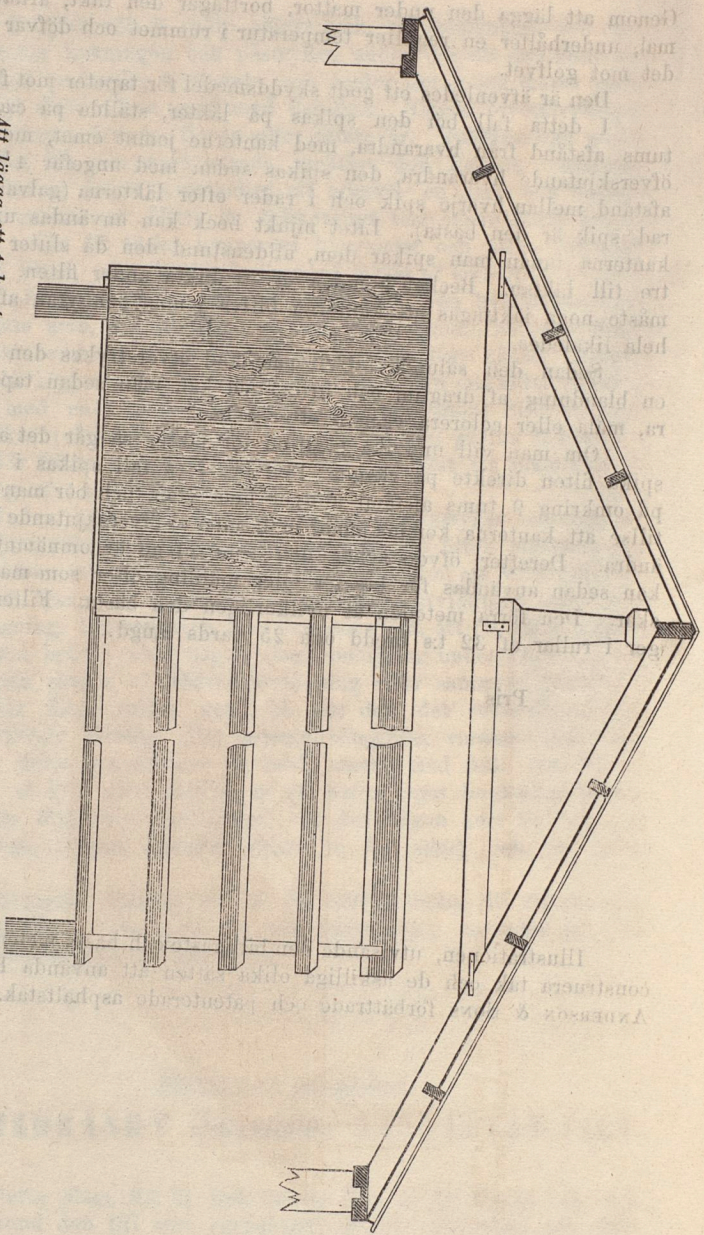
I detta fall bör den spikas på läkter, ställda på c:a 15 tums afstånd från hvarandra, med kanterne jemnt emot, men ej öfverskjutande hvarandra, den spikas sedan med ungefär $4\frac{1}{2}$ t:s afstånd mellan hvarje spik och i rader efter läkterna (galvaniserad spik är den bästa). Litet mjukt beck kan användas under kanterna innan man spikar dem, alldenstund den då sluter bättre till läktan. Becket kommer ej att lukta under filten. Det måste nog iakttagas att kanterna blifva jemna och ytan af det hela likaledes.

Sedan den sålunda blifvit påspikad öfverstrykes den med en blandning af draglim och krita, och kan man sedan tapetsera, måla eller colorera väggen efter behag.

Om man vill undvika utgiften för läkter så går det an att spika filten direkte på väggen. Den bör i så fall spikas i rader på omkring 9 tums afstånd utöfver hela ytan, och bör man nog tillse att kanterna komma jemnt mot, men ej öfverskjutande hvarandra. Derefter öfverstrykes den som ofvan är omnämnt och kan sedan användas för tapeter eller målning efter som man önskar. Den förra metoden är ovilkorligen den bästa. Filten ligger i rullar af 32 t:s bredd och 25 yards längd.

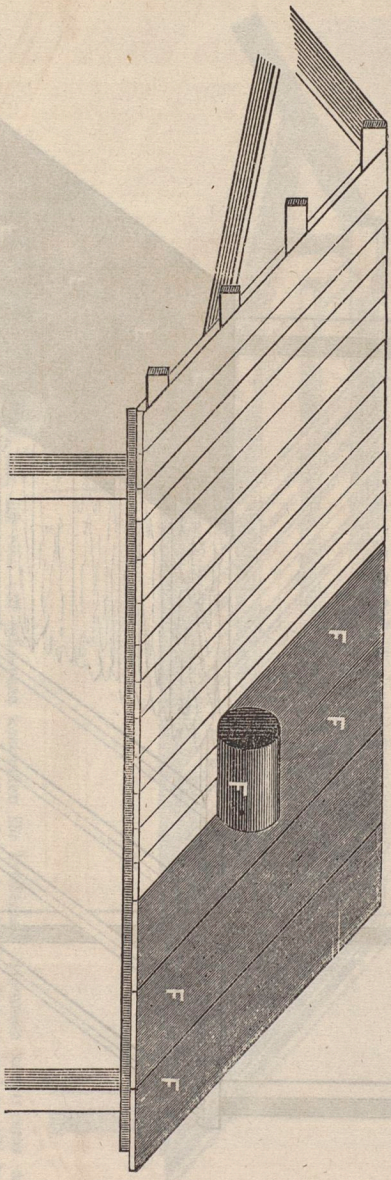
Pris

Illustrationen, utvisande den billigaste och bästa metoden att construera tak och de åskilliga olika sätten att använda Hrr D. ANDERSON & SONS förbättrade och patenterade asphaltstak.

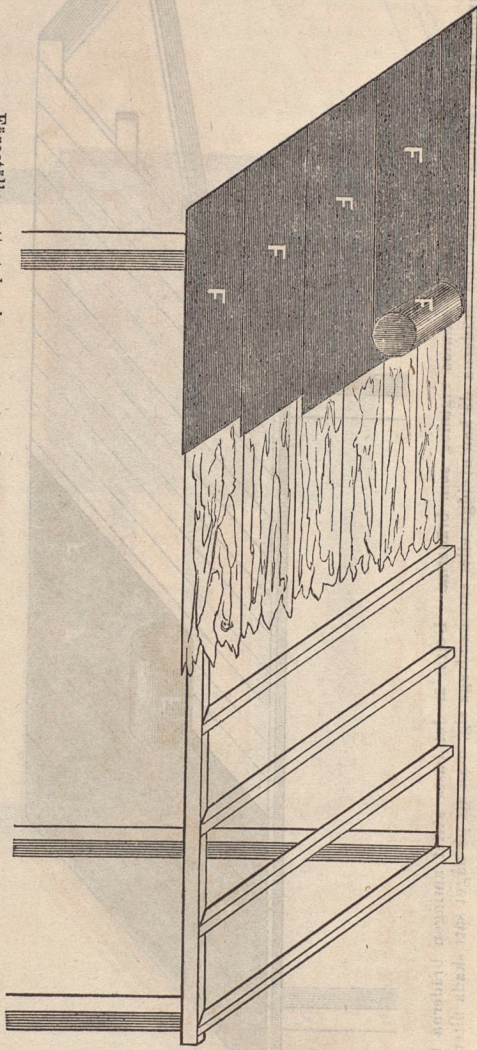
Att lägga ett tak utan sparrar. — Sätt takaxarna på ca 10 fots afstånd, med järker 3×2 t:s på 4 fots mellanrum tvärt öfver, och lägg sedan $1/2$ t:s bräder från takåsen till droppet. Afunda brädan vid droppet, hvarst filten skall vikas öfver kanten. Spika filten under droppet medelst en träribba lagd öfver densamma. Bokstafven *F* på dessa illustrationer anger *alltid* filten såsom pålagd.

Figur 3. En detalj från en byggnadskonstruktions ritning som visar en snitt genom en takkonstruktion. Den består av flera lager: ett underlag av träbalkar, ett lager av isolering (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F'), ett lager av tegel eller sten (markerat med 'F').

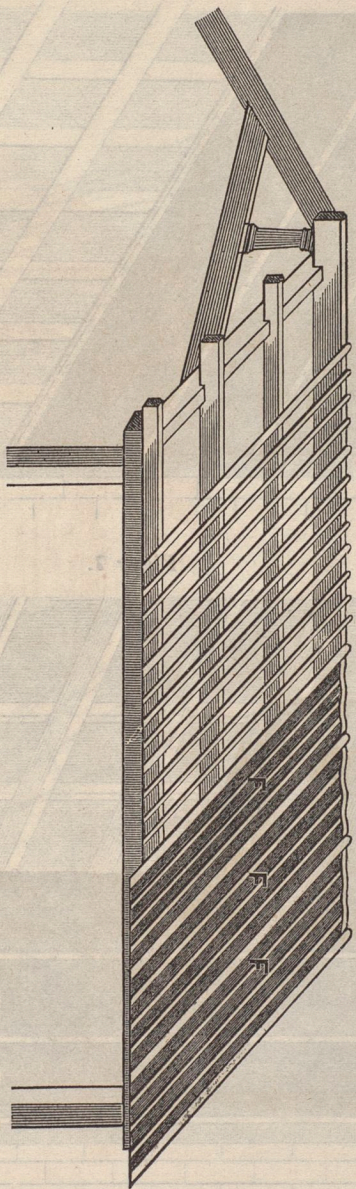
Figur 3.

Förställer allen pålagd i samma rigning som bräderna. Detta är det bästa sättet aningen bräderna ligga i denna rigning eller tvärtom, alldenstund bräderna då kan utvidga eller sammandraga sig, utan att på något sätt skada flensens yta.

Figur 4.

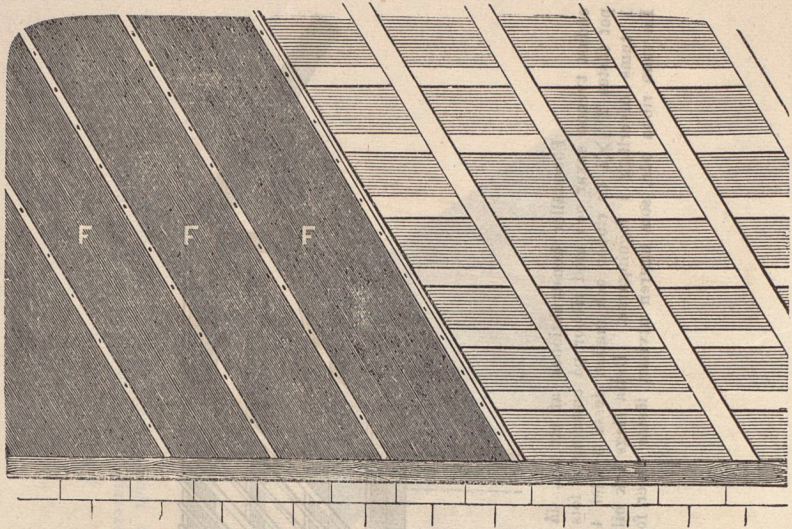
Föreställer ett tak, konstrueradt af sparrar på omkring 18 tumms afstånd från hvarandra, och med bräderna lagda längsefter taket samt filen placerad i samma direktion.

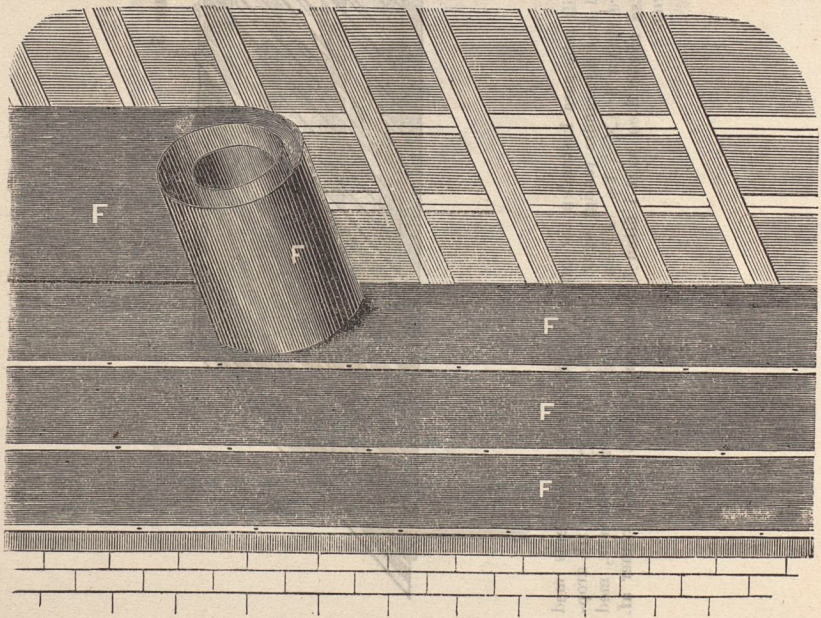
Figur 5.

Föreställer konstruktionen af ett tak, då man vill inbespara kostnaden för bräderna. Stommen konstrueras med endast tvänne saxar och med ribbor på omkring 4 fots afstånd från hvarandra (enligt figur 1 och 2). Från ryggsåsen till dropet fastes $2\frac{1}{2} \times 1$ ts ribbor och mellan dessa 3 eller 4 tunnare ribbor $1\frac{1}{2} \times \frac{3}{4}$ ts. Filtten spikas på de gröfre ribborna, med 1 tunn öfverlägg i fogningarne. Detta slags tak bildar alltså någon liten bugt i allén hvarigenom vattnet bättre rinner af. En tunn ribba bör, som figuren utvisar, fastas öfver fogningarne.

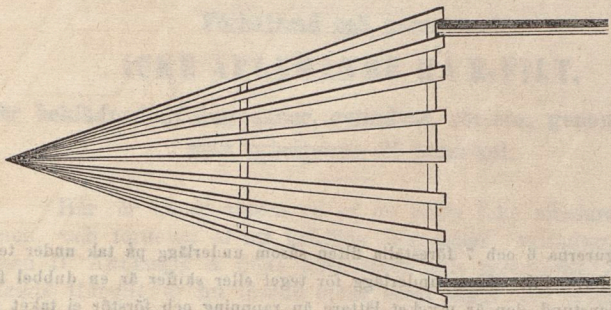
Figur 6.

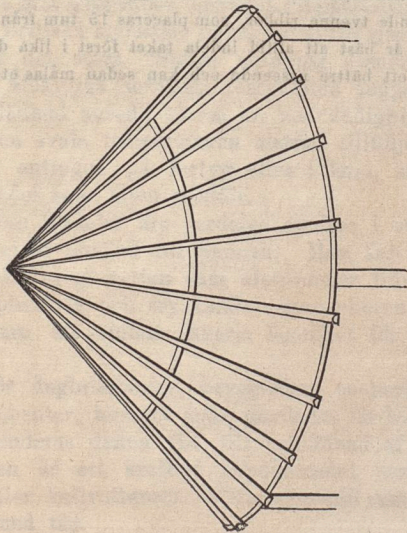
Figur 7.

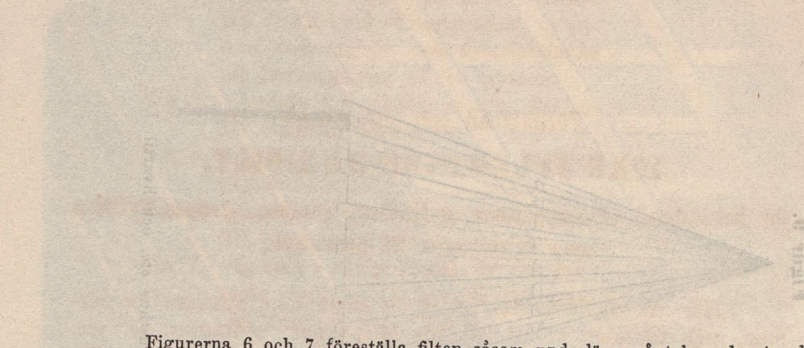
Figur 9.

Figur 8.

Föreställer en ganska enkel metod för konstruering af tak till lusthus etc. och hvar till D. ANDERSON & SONS takfrit isynnerhet har blifvit använd.

Figurerna 6 och 7 föreställa filten såsom underlägg på tak under tegel eller skiffer. Filt såsom underlägg för tegel eller skiffer är en dubbel fördel, alldenstund den är mycket lättare än rappning och förstör ej taket genom sin tyngd, och varande afledare för värmen håller den rummet derunder ganska kyligt och svalt. Rappning deremot leder värmen från tegelt eller skiffern, görande det inre ofta outhärdligt och ohälsosamt. Om sparrarne äro på 15 tums afstånd från hvarandra, så är bäst att fästa filten såsom syns af fig. 6. (Den mörka delen märkt *F* anvisar filten pålagd). Skulle sparrarne stå på mer än 15 tums afstånd, är bäst att lägga filten såsom utvisas af fig. 7, endast begagnande tvenne ribbor, som placeras 15 tum från hvarandra. För utseendets skull är bäst att alltid indela taket först i lika delar. Det samma får derigenom ett bättre utseende och kan sedan målas etc. efter ega-rens önskan.

Förbättrad och patenterad

ICKE AFLEDANDE HÅR-FILT,

för beklädnad af ångpannor, cylindrar, rör etc., genom hvilken man inbesparar 25 proc. kol.

Här är känt såsom en af de bästa icke afledare för värmen, och fördelen af att bekläda ångpannor, cylindrar, rör etc. med D. ANDERSON & SONS förbättrade och patenterade icke afledande Hår-filt är nu insedd öfver snart sagt hela världen. Denna stora kolbesparing har ofta blifvit tillfredsställande visadt genom att hålla räkning öfver den kvantitet kol som konsumerats, och ångan, som erhållits under loppet af en månad utan filtbeklädnad, jemförd med hvad som ernåtts med samma, och resultatet har varit så tillfredsställande, att knappast något större etablisement, drifvet med ånga, finnes, der ej denna slags filt nu användes. På alla ångpannor, använda i de åtskilliga departementerna af Hennes Britiska Majestäts tjenst, såväl till sjös som på land, äfvensom på det stora "Steam shipping companiets" samt likaledes på åtskilliga jernvägs-kompaniers ångpannor, är Hår-filt till beklädnad ansedd såsom en nödvändighetsartikel.

Den svala temperaturen alstrad tillfölje af filt i eldningsrummet antingen på fartyg eller i land, är äfvenledes en icke liten fördel som filt medför.

Dess fördelar äro serdeles synliga i ett eldningsrum, hvar est filt ej är använd till pannan. Man kan der tydligen se hvad timret skadas af hettan som utströmmar från ångpannan, och att den upphettade och tryckande atmosfärens nödgar machinister och eldare att omfatta hvarje lägenhet för att komma ut i fria luften.

För ångbrännerier, bryggerier, sockerbruk och alla andra etablissementer, hvarest ånga användes för kokning eller torkning, rekommenderas denna filt till beklädnad af fat, pannor och rör.

Den är ett kraftigt skyddsmedel mot frost, antingen för varm- eller kallvattenrör. Filt viras då rundt omkring rören och bindes med tåg.

D. ANDERSON & SON tillverka denna slags filt i ark af 32×20 tum storlek.

Den är af fem tjocklekar nämligen:

Pris per ark.

- N:o 5, vägande 3 skålp. pr ark. Brukas till beklädnad af ångpannor, cylindrar och ångrör, och åstadkommer en kolbesparing af 25 procent . . . . .
- N:o 4, vägande 2 1/2 skålp. pr ark. Brukas för mindre ångpannor . . . . .
- N:o 3, vägande 2 skålp. pr ark. Nyttjas till smårör etc. . . . .
- N:o 2, vägande 1 1/2 skålp. pr ark. Brukas till jernhustak etc. . . . .
- N:o 1, vägande 1 skålp pr ark, är den tunnaste sorten och brukas till samma ändamål som N:o 2 . . . . .

D. ANDERSON & SONS

förbättrade patenterade

FÖRHYDNINGS-FILT

till förhydnin under kopprade eller träförhyda fartyg.

Den är mycket starkare och mera varaktig än det filtslag, som hittills användts för detta ändamål och tillfölje af sin jemnhet i ytan, täthet, elasticitet och seghet gör den kopparen varaktigare än något annat filtslag.

Den skyddar timret och nåten i fartygets botten, motstår mask i alla klimat och kan med fullt förtroende rekommenderas till herrar Skeppsbyggare & Redare såsom en sak, den der ovilkorligen måste visa sig tillfredsställande.

Den är gjord i ark 32×20. Pris pr ark nämligen:

Svart förhydnings-filt

Tunn brun   "

Brun hår-   "

Förbättrad hår-   "

Den kan också fås i dubbla ark eller i rullar.

Alla i denna brochy angifna mått och vigrer äro engelska.